

ИНТЕРНЕТ ВА КУТУБХОНА

СУЛТАНОВА ЗУҲРА ШУҲРАТОВНА

Муҳаммад ал-Хоразмий номидаги Тошкент ахборот технологиялари университети “ахборот-кутубхона тизимлари” кафедраси ўқитувчиси

РАХМАНОВА ГУЛНОЗА УЛМАСОВНА

Муҳаммад ал-хоразмий номидаги Тошкент ахборот технологиялари университети Нурафшон филиали 1-тоифали кутубхоначиси

АННОТАЦИЯ Ушбу мақолада интернет уни инсон ҳаётидаги ўрни, ўсмир ёшларни ижтимоий тармоқлардан фойдаланиш статистикалари, ижтимоий тармоқларда кутубхоналар akkaунтларини очиш самарадорлиги ва уни имкониятлари ҳақида ёритилган.

Калит сўзлар: интернет, ахборот-технологиялари, ижтимоий тармоқлар, кутубхона, ресурслар.

АННОТАЦИЯ В данной статье рассматривается роль интернета в жизни человека, статистика использования социальных сетей подростковой молодежью, эффективность открытия библиотечных akkaунтов в социальных сетях и ее возможности.

Ключевые слова: интернет, информационные технологии, социальные сети, библиотека, ресурсы.

ABSTRACT This article covers the role of the Internet in human life, statistics on the use of social networks for teenage youth, the effectiveness of opening library accounts on social networks and its capabilities.

Keywords: Internet, information technology, social networks, library, resources.

Ҳаётимизда Internet муҳим рол ўйнайди. Ахборотнинг катта ҳажми, тезкор ҳаётий жараёнлар ва умумий билимларга бўлган талабнинг ортиши одамларни

доимий равишда Internet бизга тақдим этиши мумкин бўлган ишончли ва кенг қамровли маълумот манбаларини излашга мажбур қилади. Интернет бизга узоқ масофаларда турли хил файллар ва хабарларни алмашиш имконини беради. Ҳар қандай Интернет фойдаланувчиси исталган сўровни сўраши мумкин. Бундан ташқари, Интернет бизга мулоқот қилиш имконини беради. Ахборот технологиялари (Internet, ижтимоий тармоқлар, компьютерлар, планшетлар, iPhone-лар) билан тўйинган замонавий жамиятда китоб ўқишга қизиқиш кескин пасаймоқда. Шубҳасиз, умуман ўқиш ижодий тасаввурни ривожлантиради, ҳис-туйғулар ва фикрларни уйғотади, ҳаётий кўрсатмаларни белгилайди, ўзгармас кадриятларни шакллантиради, нутқни бойитишга хизмат қилади. Бугунги кунда ахборот технологиялари ва электрон ресурслар ҳар бир инсон ҳаётининг ажралмас қисми бўлиб қолди. Интернетда кўплаб маълумотлар ишончли эмаслигига қарамай ҳар биримиз интернетдаги минглаб ҳаволаларни кўриб чиқамиз ва кунига кўплаб хабарларни ўқиймиз. Ҳозирги вақтда ўқиш муаммоси диққат остида. Ўқиш нафақат инсоният маданиятини ривожлантиради, балки инсоннинг ҳаётида турли соҳаларида муваффақият қозонишига ҳам таъсир қилади. Ўқиган одам, хусусан, талаба нафақат адабиётга бўлган дидини шакллантириш ва матнни таҳлил қилиш, малакани ривожланиш, ўқиганидан тажриба олиш, ҳаётдаги воқеаларни адекват идрок этишга қодир бўлади. Ўсиб бораётган шахсларга оммавий ахборот воситалари биринчи навбатда телевизор, video ва компьютерлар, ижтимоий тармоқлар тобора кўпроқ таъсир кўрсатмоқда. Телевизор ва компьютер алоқаларига бўлган қизиқиш идрокнинг пасайишига, ўйин-кулгига олиб келади, аммо китобхонликка эмас. Ижтимоий тармоқларнинг ўсмир ёшларгаларга таъсирини таҳлил қилиш учун айрим давлатларда тадқиқотлар олиб борилган. Тадқиқотда 15-18 ёшдаги мактаб ўқувчиларидан сўровнома ўтказилган. Сўровномада қатнашган ўсмирларнинг 59,2 фоизи бўш вақтларини ижтимоий тармоқларда ўтказишни афзал кўришлари белгилашган ва уларнинг ярмидан кўпи интернетда режалаштирилганидан вақтдан кўпроқ вақт

сарфлашларини таъкидлаганлар. Шу билан бирга, ўсмирларнинг 57,2% баъзан ўз яқинлари билан мулоқот қилиш учун ижтимоий тармоқларни афзал кўришини таъкидлади. Сўровномада қатнашганларнинг 65% дан ортиғи ижтимоий тармоқларда ўтказган катта вақт оилада низоларни келтириб чиқаради, бу жуда кескин оқибатларга олиб келишини, 57,2% учун virtual дунё "яхши кайфият"манбаи бўлиб туюлишини таъкидлашди. Ёшларнинг 93,9 фоизи ижтимоий тармоқлар уларга ўқув жараёнида ёрдам беришини кўрсатмоқда. Бу кўрсаткич анча юқори, замонавий таълим тизимининг муҳим қисми Internet платформаларига асосланганлигини ҳисобга олиш керак. Ўсмирларнинг ижтимоий тармоқларга сўровлари рейтинги: алоқа учун (91,8%); янгиликларни кузатиш (42,9%), video томоша қилиш (26,5%) эканлиги маълум бўлган. Бундан ташқари, масофавий ўқитиш даврида, ўқитувчилар ва мактаб ўқувчилари ўртасидаги алоқа, шу жумладан таълим платформалари орқали амалга оширилганда педагогик кузатув ижтимоий тармоқлардаги алоқа амалиётининг имлога салбий таъсирини кўрсатди, нутқ ва грамматиканинг мавжудлиги хатоларда ҳам. Ижтимоий тармоқлардаги кутубхона маълумотлари ва янги ўқувчиларни жалб қилиш учун жуда катта имкониятларни тақдим этади, китобга эътиборни жалб қилади ва ўқиш, кутубхонанинг ролини оширишга имкон беради. Ёшлар ижтимоий тармоқлардан фаол фойдаланадилар, шунинг учун кутубхонанинг ижтимоий тармоқлардаги аккаунлари бўлиши жуда ҳам зарур.

Статистик маълумотларга кўра 2020 йил ҳолатига кўра 4,14 миллиард киши ижтимоий тармоқлардан фойдаланди. Бу кўпроқ дунё аҳолисининг ярмига тўғри келади. Ўртача одамлар ижтимоий тармоқларда 2 соат вақт сарфлашади Кунига 29 дақиқа тўғри келади. Фойдаланувчиларнинг 40% иш учун ижтимоий тармоқлардан фойдаланади. Ҳозирда энг кўп фойдаланиладиган Instagram ижтимоий тармоқлар орасида етакчига айланди.

Шундай қилиб, ижтимоий тармоқларнинг имкониятлари қуйидагилардан иборат:

*Кутубхона мисолида кўрадиган бўлсак кутубхонани катта аудиторияда эълон қилиш имконияти беради;

* кутубхона хизматлари, иш вақтидаги ўзгаришлар, кутубхонадаги очиқ ва ёпиқ ресурслар борлигини билиш имкониятларини беради ва ҳ.к.

* Ижтимоий тармоқлар катта аудиторияни янги нашрлар, танловлар, тадбирлар тўғрисида бир зумда хабардор қилиш ва ушбу маълумотларни янада тарқатиш имконияти;

* кутубхона фаолияти ҳақида янги аудиторияга гапириш имконияти (воқеалар, янгиликлар, лойиҳалар ва бошқалар.);

- янги абонентлар ва меҳмонларни олиш имконияти;

- бошқа китобхонларни қизиқтириш ва жалб қилиш имкониятини беради.

Хулоса қилиб айтадиган бўлсак китобхонлар ва уларнинг ота-оналари ўртасида ўқишни тарғиб қилувчи веб-сайтлар, онлайн журналлар ва лойиҳаларни тарғиб қилиш мақсадга мувофиқдир.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати.

1.Шрайберг,Я.Л.Современные тенденции в автоматизации библиотечно-информационных технологий //Научные и технические библиотеки.–№ 2.–С. 18–24.

2.Шрайберг,Я.Л.Электронные библиотеки России: программная стратегия и проектная тактика // Научные и технические библиотеки. – 2001. – № 2. – С.69–74.

3.Столяров, Ю. Н. Лидер электронного библиотековедения // Научные и технические библиотеки.–2012.–№8.–С.68–78.